

İslam öncesi putlar ilk kez sergileniyor

Washington'ta Arabistan Yolları isimli bir sergide İslamiyet öncesi döneme ait putlar sergileniyor.

Yayın Tarihi : 29 Aralık 2012 Cumartesi (oluşturma : 3/24/2019)

Washington DC'de bir süredir Arabistan Yolları diye bir sergi var. Arabistan'ın uzak ve yakın tarihinden sanat eserleri sergileniyor. Aralarında İslamiyet öncesi döneme ait "putlar" da var; hani o Çağrı filminde de parçalanırken gösterilenler!

Geçen hafta, gazeteci Murat Bardakçı'nın Nurhan Atasoy ve Erhan Afyoncu'yla birlikte sunduğu, cumartesi geceleri bizi ayakta tutan Tarihin Arka Odası programını seyrediyordum. Bir ara Washington DC'de açılan bir sergiden bahsettiler. Smithsonian Müzesi bünyesindeki ArthurM. Sackler Gallery'de açılan Arabistan Yolları sergisinde, o toprakların binlerce yıllık kültürel zenginlikleri sergileniyormuş.

Hemde antik dönemlerden bugüne... "Bu bizi niçin bu kadar ilgilendirsin ki" diyememek edenler olabilir. Arabistan Yolları'nın en önemli özelliği, Arap yarımadasında İslamiyet öncesinden eserlerin de sergilenmesi. Üstelik aralarında o döneme ait putlar bulunuyor. Yani çoktan parçalanıp yok edildiklerini sandığımız putlar, Araplar tarafından muhafaza edilmiş. Dahası Paris'te başlayıp Barcelona, Berlin ve St. Petersburg gibi diğer büyük Avrupa şehirlerinin ardından Kuzey Amerika'ya konuk olan bir sergiyle, tüm dünyanın ilgisine sunulmuş.

ARABİSTAN'IN SAKLI TARİHİ

Yanlış anlamaya eğilimli bir milletiz ya, Murat Bardakçı programa gelen "Ne yani, şimdi de putların reklamını yapmaya başladınız" gibisinden mesajları okurken ister istemez hiddetleniyordu. Oysa İslamiyet öncesi çoktanrılı dönemde tapınılan putları görmenin bugün kimsenin dini inancına zarar vermeyeceği ortada... Bu heykeller sadece zaman içinde nereden nereye geldiğimizi daha iyi idrak etmemizi sağlıyorlar, o kadar. Bir yararları daha var: Arabistan'ın İslamiyet öncesinde de ne kadar zengin ve karmaşık bir tarihi olduğunu ilk kez bu kadar açıkça fark ediyoruz. Murat Bardakçı da bu gece yayınlanacak programının tamamını bu konuya ayırıyor zaten. Yani programda Arabistan Yolları sergisinin tarihsel ve sanatsal açıdan önemi ayrıntılı olarak ele alınacak. Ayrıca söz konusu sergiyi bizzat gezip gören Nurhan Atasoy'un yorumlarını dinleyeceğiz. Fakat yine de insan bazılarının bu sergiye niçin bu kadar büyük tepki gösterdiğini merak etmeden edemiyor. Belki bu sorunun cevabını bir ilahiyatçıya sormak gerekiyordu. İşte Prof. Dr. Şaban Ali Düzgün'ün anlattıkları...

Arthur Sackler Gallery'de sergilenen antik eserler bize neyi gösteriyor?

İslam'ın geldiği toplumun cahil olarak adlandırılması, o insanların hiçbir şey bilmedikleri yahut bu tür sanatsal faaliyetleri üretecek bilgi ve deneyimden yoksun oldukları anlamına gelmez. "Cahil" terimi Türkçe'de "doğru bilgidен yoksun" anlamında kullanılır. Arapça'da ise "hem doğru bilgidен yoksun hemde ahlaki dejenerasyona uğramış" anlamına gelir. Arapların putlar, kâhinler ve cinler etrafında geliştirdikleri dünya görüşü, aslında gelişmiş bir mitolojinin varlığına işaret ediyor. Antik çağlarda Arapların Yunan, Mısır, Roma ve Babil'e paralel bir mitolojilerinin var olduğunu biliyoruz. Bunitolojik zihnin kendisini heykeltıraşlıkta veya başka sanatsal dallarda da göstermesinde şaşılacak bir şey yok.

Peki İslamgerçekten heykeli yasaklamış mıdır?

İslam, heykel yapımını yasaklamaz. Heykeli her türlü bağılılığın odağına koyan zihniyeti yasaklar. Hz. Süleyman'ın bir peygamber olarak heykeller yaptırdığını Kuran-ı Kerimde anıyor. Bizatihi kötü olan bir işi bir peygamberin yaptırması söz konusu olabilir mi? "Müşrik" denen aslında heykeller değil, heykellere olağanüstü güçler atfeden insanlardır. Allah'la doğrudan iletişimkuramayacağını düşünerek araya heykeller koyan zihniyetten söz ediyorum.

'Put' dediğimiz de bu zaten, öyle değil mi?

Allah'la iletişimde bağımlı hale geldiğimiz heykeller, evet. Kuran'ın karşı çıktığı budur. Araplar bütün oluşları tek sebebe bağlayan tevhid inancını kavramakta zorlanıyordu. Yoksa onların da Allah fikri vardı. Kuran, "Müşriklere âlemi kim yarattı diye sorsan Allah yarattı diyeceklerdir" der. Kuran'ın gayesi, Allah'ın yanında başka varlıklara da bağlanarak kendilerini köleleştiren ve insanlık onuruna yakışmayan bir bağımlılık sergileyen insanları kurtarmaktı.

Eski Arapların bu heykelleri yapmalarının tek sebebi bu muydu?

Hayır, putlar Araplar için sadece zihinsel varlıklar değildi. Bunların ticaretini yaptıklarını biliyoruz.

Peki bazıları niçin tepki gösteriyor?

Uzak bir coğrafyada deve çobanları olarak gördükleri insanların bu tür sanat eserleri üretmiş olması Batılıları şaşırtıyor. Oysa Arap şiiri ve edebiyatı bu kadar yüceltilirken, bu sanatların kardeşi durumundaki heykeltıraşlığın geri kalması zaten düşünülemez. Bu heykellerin sergilenmesinin dini bakımdan da hiçbir sakıncası yok. İslam, bir toplumun çoktanrılı mitoloji dünyasını dönüştürmüştü. Ama zaten bütün dinlerin görevi bu olmuştur. Her dinin ortaya çıkışından önce bir mitoloji dönemi vardı. Yahudi geleneğinde de böyle olmuştu. Yahudiler önceleri henoteisttiler. Yani tek bir Tanrı'nın yanında kabile tanrılarına da tapıyorlardı. Araplar da aynı şekilde hemYüce Allah'ı kabul ediyorlardı hemde putları...

BBC: Devrimci bir sergil

Son 40 yıldır Suudi Arabistan arkeologlara düzenli olarak kazılar yaptırıyor, bugüne kadar

varlığından bile haberdar olunmayan bazı buluntuları da dünyanın çeşitli yerlerinde parça parça sergiliyordu. Sonunda devasa bir kültürel hazineye ulaşıldı. En şaşırtıcı olansa, Arap yarımadasının derinliklerinde İslamiyet öncesi dönemin izlerinin halen, neredeyse bozulmamış bir şekilde duruyor olmasıydı. İşte bugün Arthur Sackler Gallery'de İslam sanatının en önemli ve görkemli örnekleriyle beraber bu izler de sergileniyor.

Yolu Arthur M. Sackler Gallery'ye düşeceklerin karşılaşacağı objeler arasında neler yok ki... Olağanüstü bir el işçiliğinin ürünü olan, 1623-1640 arası Sultan IV. Murad'ın emriyle yaptırılan Kâbe Kapısı göz alıcı. Hat sanatının incelikli örnekleri ve bol miktarda mezar taşı da mevcut. Ama elbette hepsi bu değil. BBC'nin de "Devrimci bir sergi" diye nitelediği Arabistan Yolları'nda, gizemli steleler, devasa insan heykelleri, ürpertici altın masklar ve Roma tanrılarının bronz heykelleri görülebiliyor. Bazıları 7000 yaşındaki putlarsa serginin en dikkat çekici parçaları.

Arthur M. Sackler Gallery'nin 25'inci kuruluş yıldönümü şerefine düzenlenen ve şubat sonuna dek sürecek olan Arabistan Yolları sergisi, 3 bölümden oluşuyor. İlkinde, İslamiyet öncesinde Mezopotamya, Yunanistan ve Roma etkisiyle üretilmiş eserler var. İkincisinde, Şam, Kahire ve Bağdat gibi büyük şehirlerden geçen hac yolu üzerindeki eserler görülüyor. Fotoğrafların, seyahat kitaplarının, haritaların ve gündelik hayat nesnelерinin bulunduğu son bölümse 1932'den yani Suudi Arabistan Krallığı'nın kuruluşundan sonrasına ayrılmış.

Habertürk

Bu dökümanı orjinal adreste göster

İslam öncesi putlar ilk kez sergileniyor